

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce: **M. C.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Pardubického kraje**, se sídlem Komenského nám. 125, Pardubice, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 16. 7. 2014, č. j. 52 A 42/2014 - 13,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 16. 7. 2014, č. j. 52 A 42/2014 - 13, **se z r u š u j e** a věc **se v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I.

Předcházející řízení a obsah kasační stížnosti

[1] Rozhodnutím ze dne 31. 3. 2014, č. j. KrÚ 22165/2014/ODSH/8, žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Magistrátu města Pardubic ze dne 13. 3. 2014, č. j. OSA/P-1309/13-D/15, kterým byl žalobce uznán vinným z přestupku podle ustanovení § 125c odst. 1 písm. k) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o silničním provozu“), protože porušil ustanovení § 53 odst. 2 citovaného zákona tím, že dne 16. 8. 2013 okolo 12:40 hodin jako řidič osobního motorového vozidla zastavil a stál s tímto vozidlem na chodníku v blízkosti domu č. p. 56 na náměstí Republiky v Pardubicích, tedy zaparkoval vozidlo v místech, kde to zákon zakazuje. Za tento přestupek byla žalobci uložena pokuta ve výši 1.800 Kč a dále mu byla stanovena povinnost nahradit paušální částku nákladů řízení ve výši 1.000 Kč.

[2] Žalovaný nezjistil, že by správní orgán prvního stupně pochybil, pokud žalobci předvolání k ústnímu jednání doručoval na adresu, která byla k tomuto datu uvedena v systému evidence obyvatel; ke změně v adrese pobytu žalobce došlo až následně dne 10. 1. 2014. Skutečnost, že se žalobce v inkriminované době nezdržoval na adrese Lonkova 466, Pardubice, je nutné klást k jeho tíži. Žalovaný rovněž neshledal, že by se prvostupňový orgán nevypořádal s námitkou žalobce, že jeho vozidlo bylo použito jako „petiční stánek“. Žalovaný v tomto ohledu nad rámec argumentace orgánu prvního stupně citoval ustanovení § 4 odst. 3 zákona č. 85/1990 Sb., o právu petičním a vysvětlil, že tento předpis není nadřazený zákonu o silničním provozu, a poukázal na to, že „petiční stánek“ v podobě žalobcova vozidla nesplnil podmínky stanovené v § 4 odst. 3 zákona o právu petičním. Není totiž podle žalovaného možné, aby se prostřednictvím uplatňování petičního práva obcházel zákon o silničním provozu, neboť potom by kdokoli s jakoukoli peticí mohl parkovat tam, kde se mu líbí, aniž by za to mohl být postižen. Žalovaný nadto zdůraznil, že při respektování zásady legitimního očekávání postupoval v obdobných minulých případech týkajících se obviněného zcela stejně.

[3] Žalobce se proti napadenému rozhodnutí bránil u Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích žalobou ze dne 9. 6. 2014, v níž nesouhlasil se závěry žalovaného, neboť jsou podle jeho názoru v rozporu s dobrými mravy, zájmy společnosti a zákony České republiky; zaparkované vozidlo potřeboval totiž k výkonu svého petičního práva. Navrhoval proto, aby soud napadené rozhodnutí, včetně rozhodnutí orgánu prvního stupně, zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

[4] Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích usnesením ze dne 1. 7. 2014, č. j. 52 A 42/2014 – 9, vyzval žalobce, aby ve lhůtě 3 dnů od doručení tohoto usnesení zaplatil soudní poplatek za žalobu proti rozhodnutí správního orgánu ve výši 3.000 Kč. Předmětné usnesení bylo žalobci doručeno dne 12. 7. 2014.

[5] Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích usnesením ze dne 16. 7. 2014, č. j. 52 A 42/2014 – 13, řízení pro nezaplacení soudního poplatku žalobcem zastavil, když dospěl k závěru, že žalobce ve stanovené lhůtě poplatek nezaplatil. Toto usnesení bylo žalobci doručeno dle ustanovení § 49 odst. 4 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), dne 1. 8. 2014 uplynutím 10 dnů ode dne, kdy písemnost byla připravena k vyzvednutí.

[6] Podáním ze dne 14. 7. 2014, které došlo Krajskému soudu v Hradci Králové dne 16. 7. 2014, žalobce žádal, aby mu soud přiznal osvobození od soudních poplatků.

[7] Proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 16. 7. 2014, č. j. 52 A 42/2014 – 13, podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost ze dne 12. 8. 2014 z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v níž opětovně žádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů. K věci samé stěžovatel uvedl, že dne 1. 8. 2014 mu bylo doručeno fikcí usnesení krajského soudu o zastavení řízení, avšak to bylo krajským soudem vydáno předčasně, neboť lhůta k vyzvednutí výzvy k zaplacení soudního poplatku končila dne 17. 7. 2014, přičemž v jejím

pokračování

průběhu, konkrétně dne 15. 7. 2014, podal návrh na osvobození od soudních poplatků, o němž však krajský soud nerozhodl. Stěžovatel vyslovil přesvědčení, že řízení bylo soudem zastaveno úmyslně, aby tak mohl věc tzv. „zamést pod stůl“. Proto navrhoval, aby Nejvyšší správní soud usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[8] Podáním ze dne 1. 10. 2014 stěžovatel vznesl námitku podjatosti vůči soudkyni JUDr. Dagmar Nygrínové, předsedkyni senátu. Rozhodování o námitce podjatosti bylo v souladu s rozvrhem práce přiděleno jinému senátu (7. Senátu) Nejvyššího správního soudu. Předsedkyně tohoto senátu přípisem ze dne 30. 10. 2014, č. j. Nao 387/2014 – 59, stěžovateli sdělila, že se jeho námitkou podjatosti z důvodu jejího opožděného podání nemůže zabývat.

[9] Žalovaný se ke kasační stížnosti stěžovatele nevyjádřil.

II.

Posouzení kasační stížnosti

[10] Stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích vzešel (ustanovení § 102 s. ř. s.), kasační stížnost je včasná (ustanovení § 106 odst. 2 s. ř. s.) a přípustná, neboť nejsou naplněny důvody podle ustanovení § 104 s. ř. s.

[11] Nejvyšší správní soud přezkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a uplatněného důvodu. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

[12] Nejvyšší správní soud v posuzované věci nepožadoval po stěžovateli zaplacení soudního poplatku ani (jinak povinné) zastoupení advokátem pro řízení o kasační stížnosti. Za situace, kdy je předmětem kasačního přezkumu usnesení, jímž bylo zastaveno řízení z důvodu nezaplacení soudního poplatku, by totiž trvání na podmínce uhrazení soudního poplatku či na podmínce povinného zastoupení advokátem znamenalo jen další řetězení téhož problému (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77). Proto nerozhodoval o žádosti stěžovatele ze dne 12. 8. 2014 o ustanovení advokáta, neboť v předmětném řízení se stěžovatel může domoci meritorního přezkumu i bez toho, aby byl zastoupen advokátem.

[13] Z obsahu kasační stížnosti vyplývá, že ji stěžovatel podal z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) až e) s. ř. s. Pokud ale stěžovatel kasační stížností napadá usnesení o zastavení řízení, z povahy věci pro něj přichází v úvahu pouze kasační důvod podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o zastavení řízení (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 7/2004 - 47 ze dne 18. 3. 2004; všechna citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Nejvyšší správní soud je v takovém případě v řízení o kasační stížnosti oprávněn zkoumat pouze to, zda rozhodnutí krajského soudu a důvody, o které se toto rozhodnutí opírá, jsou v souladu se zákonem; jeho úkolem není věcně přezkoumávat, zda je žaloba stěžovatele důvodná. Rozsah přezkumu rozhodnutí soudu

v řízení o kasační stížnosti je totiž vymezen povahou a obsahem přezkoumávaného rozhodnutí. Jestliže krajský soud řízení zastavil a věc samu neposuzoval, může Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti pouze přezkoumat, zda krajský soud správně posoudil podmínky pro zastavení řízení, nemůže se však již zabývat námitkami týkajícími se „merita věci“, tedy toho, zda žaloba je důvodná (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 9. 2004, č. j. 1 Azs 24/2004 – 49; ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 – 98; či ze dne 5. 1. 2006, č. j. 2 As 45/2005 – 65).

[14] Po přezkoumání kasační stížnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[15] Podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), *„Nebyl-li poplatek za řízení splatný podáním návrhu na zahájení řízení, odvolání, dovolání nebo kasační stížnosti zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví.“* Podle ustanovení § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích *„Usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku zruší soud, který usnesení vydal, je-li poplatek zaplacen ve věcech správního soudnictví dříve, než usnesení nabylo právní moci, a v ostatních věcech nejpozději do konce lhůty k odvolání proti tomuto usnesení. Nabude-li usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku právní moci, zaniká poplatková povinnost.“*

[16] K posouzení toho, jak má krajský soud postupovat v případě, kdy do okamžiku nabytí právní moci usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku mu byla doručena žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků, se vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 22. 10. 2008, č. j. 1 As 31/2008 – 41, v němž dospěl k závěru, že *„Usnesení krajského soudu, kterým se zastavuje řízení pro nezaplacení soudního poplatku [§ 47 písm. c) s. ř. s. ve spojení s § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích], váže soud počínaje jeho doručením (§ 55 odst. 2 věta první s. ř. s.). Vázanost soudu usnesením o zastavení řízení znamená, že počínaje tímto okamžikem je takové usnesení soudem zásadně nezměnitelné, tedy je ukončena vlastní tvorba rozhodnutí a soud nemůže toto rozhodnutí sám o sobě v témže řízení změnit (civilní procesualistika proto hovoří též o „vnitřní vázanosti soudu“, srov. Winterová a kol., dílo cit. v bodě [22], str. 308). Okamžikem doručení vyvolá usnesení též právní účinky vůči svému adresátovi a lze tak vskutku hovořit o tom, že řízení je „zastaveno“. Až do okamžiku, než usnesení bude doručeno žalobci, krajský soud svým usnesením vázán není (§ 55 odst. 2 věta první s. ř. s. a contrario; srov. pro obdobný závěr v oblasti civilního soudního řízení Bureš, J. – Drápal, L. – Krčmář, Z. – Mazanec, M. Občanský soudní řád. Komentář. I. díl, 6. vydání. Praha, C. H. Beck 2003, s. 767, marg. bod 2); podobně usnesení nevyvolává ani žádné právní účinky vůči žalobci. Pokud tedy dojde krajskému soudu návrh na osvobození od soudních poplatků před tím, než usnesení krajského soudu nabude právní moci doručením, vyplývá ze systematického výkladu § 55 odst. 2 věty první s. ř. s. a § 36 odst. 3 s. ř. s. povinnost soudu o takovém návrhu rozhodnout, a to ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. buď osvobození přiznat nebo žádost zamítnout. Nemělo-li by podání návrhu na osvobození od soudních poplatků v době před zastavením soudního řízení za následek povinnost soudu o této žádosti rozhodnout, nemělo by ani podání takové žádosti žádný význam. Závěr, že krajský soud po vydání usnesení o zastavení řízení již o žádosti o osvobození nemusí rozhodovat, by tedy byl zcela arbitrární, rozporný s § 55 odst. 2 věta první s. ř. s., a bylo by lze jej podpořit jen pragmatickou úvahou o efektivitě řízení zmíněnou shora (viz bod [22] in fine). V neposlední řadě lze závěr o povinnosti*

pokračování

soudu o žádosti o osvobození rozhodnout vyvodit též z § 36 odst. 3 s. ř. s., podle něhož přiznané osvobození od soudního poplatku lze odejmout „kdykoliv za řízení“ (popřípadě i se zpětnou účinností), což v téže větě zákon jasně upřesňuje tím, že tato možnost končí „pravomocným skončením řízení“. Pokud zákon umožňuje soudu rozhodovat o odnětí přiznaného osvobození do okamžiku pravomocného skončení řízení, nutno trvat též na tom, že kdykoliv v téže době lze ovšem osvobození přiznat.“

[17] Z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že usnesení o zastavení řízení nabylo právní moci doručením stěžovateli až dne 1. 8. 2014. V mezidobí však stěžovatel podal žádost ze dne 14. 7. 2014 o osvobození od soudních poplatků, která došla Krajskému soudu v Hradci Králové dne 16. 7. 2014, a na jeho pobočku v Pardubicích byla předána následujícího dne, tj. 17. 7. 2014.

[18] Nejvyšší správní soud proto s ohledem na výše uvedené dospěl k závěru, že žádost o osvobození od soudních poplatků byla stěžovatelem řádně u krajského soudu podána do okamžiku nabytí právní moci usnesení o zastavení řízení, tudíž bylo povinností krajského soudu se jí zabývat. S ohledem na výše zjištěné skutečnosti a názor Nejvyššího správního soudu ve věci výše uvedené měl usnesení o zastavení řízení jako předčasně vydané zrušit podle ustanovení § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích a rozhodnout o této žádosti. Pokud tak neučinil, nezbylo Nejvyššímu správnímu soudu nic jiného, než usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 16. 7. 2014, č. j. 52 A 42/2014 – 13, zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení. Jen pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává k námitce uplatněné stěžovatelem v kasační stížnosti (že napadené usnesení bylo krajským soudem vydáno úmyslně, ve snaze vyhnout se projednání věci), že tato námitka není opodstatněná, neboť soudce se o žádosti o osvobození od soudních poplatků podané stěžovatelem mohl nejdříve dozvědět až dne 17. 7. 2014, kdy byla tato předána na pobočku krajského soudu v Pardubicích, přičemž rozhodnutí o zastavení řízení bylo vydáno den předtím, tj. 16. 7. 2014.

III.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[19] Na základě výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud po přezkoumání napadeného usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích k závěru, že byl naplněn tvrzený důvod pro podání kasační stížnosti podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., aniž by bylo třeba aplikovat ustanovení § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. Kasační stížnost je proto důvodná a Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. usnesení krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Podle ustanovení § 110 odst. 4 s. ř. s. „*zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí.*“ Nejvyšší správní soud totiž dospěl s ohledem na výše uvedené k závěru, že je nutné, aby krajský soud rozhodl o žádosti stěžovatele ze dne 14. 7. 2014 o osvobození od soudních poplatků.

[20] V novém rozhodnutí krajský soud rozhodne v souladu s ustanovením § 110 odst. 3 věty první s. ř. s. také o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. listopadu 2014

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu